

УДК: 338.2: 336.6

<https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2021.1.25>

Л.О. КОРЧЕВСЬКА

Херсонський національний технічний університет

ORCID: 0000-0002-0720-9929

Н.О. АДВОКАТОВА

Херсонський державний аграрно-економічний університет

ORCID: 0000-0003-2027-7464

ВАРТІСНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У статті проведено дослідження вартісного підходу до визначення фінансової стійкості підприємства на ринку. Вивчено, що недостатня фінансова стійкість призводить до браку коштів для розвитку виробництва, його неплатоспроможності та банкрутства, а надмірна стабільність може бути перешкодою для зростання ефективності фінансових ресурсів.

Вартісний підхід дає змогу підприємству оцінити необхідні фінансові ресурси на заходи, які орієнтовані на зростання вартості компанії, що координується та здійснюється на підставі інформації фінансового характеру отриманої шляхом розрахунку фінансових показників. Адже вартісний підхід до управління вирішує проблеми оцінки ефективності прийнятих рішень щодо фінансової стійкості, операційної ефективності підприємства та взаємодії між його підрозділами; розподілу фінансових ресурсів між підрозділами та напрямками діяльності; визначення особистого вкладу працівників у розвиток компанії, мотивації їх на створення конкурентних переваг у довгостроковій перспективі.

Визначено, що фінансова стійкість передбачає платоспроможність у довгостроковій перспективі, її оцінка повинна бути спрямована на визначення запасу фінансової стійкості. Це дає уявлення про обсяг продажів, який забезпечує стабільну діяльність підприємства. Тому слід проводити оцінку фінансової стійкості підприємства у динаміці за етапами.

Для визначення достатності фінансових ресурсів для забезпечення фінансової стійкості здійснюється розрахунок чистого грошового потоку із подальшим порівнянням його величини із потребами підприємства у використанні грошових засобів. Застосування вартісного підходу у практичній діяльності дозволить підприємствам покращити аналіз якості фінансового стану на підприємстві, оскільки має на меті сприяти фінансовій стійкості підприємства. Окрім вартісного підходу можливо використовувати й інші підходи, які використовуються для визначення фінансової стійкості підприємства.

Вартісний підхід обумовлює оцінку операційної діяльності підприємства та є ефективним для визначення використання фінансових ресурсів, а саме, ефективності реалізації фінансового потенціалу.

Ключові слова: вартісний підхід, фінансова стійкість, фінансова безпека, фінансові ресурси, грошові потоки.

Л.А. КОРЧЕВСКАЯ

Херсонський національний технічний університет

ORCID: 0000-0002-0720-9929

Н.А. АДВОКАТОВА

Херсонський державний аграрно-економічний університет

ORCID: 0000-0003-2027-7464

СТОИМОСТНОЙ ПОДХОД К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье проведено исследование стоимостного подхода к определению финансовой устойчивости предприятия на рынке. Изучено, что недостаточная финансовая устойчивость приводит к нехватке средств для развития производства, его неплатежеспособности и банкротства, а чрезмерная стабильность может быть препятствием для роста эффективности финансовых ресурсов.

Стоимостной подход позволяет предприятию оценить необходимые финансовые ресурсы на мероприятия, которые ориентированы на рост стоимости предприятия, координация осуществляется на основании информации финансового характера, полученной путем расчета финансовых показателей. Стоимостной подход к управлению решает проблемы оценки эффективности принятых решений по финансовой устойчивости, операционной эффективности предприятия и взаимодействия между его

подразделениями; распределения финансовых ресурсов между подразделениями и направлениям деятельности; определения личного вклада работников в развитие компании, мотивации их на создание конкурентных преимуществ в долгосрочной перспективе.

Определено, что финансовая устойчивость предполагает платежеспособность в долгосрочной перспективе, ее оценка должна быть направлена на определение запаса финансовой устойчивости. Это дает представление об объеме продаж, который обеспечивает стабильную деятельность предприятия. Поэтому следует проводить оценку финансовой устойчивости предприятия в динамике и по этапам.

Для определения достаточности финансовых ресурсов для обеспечения финансовой устойчивости осуществляется расчет чистого денежного потока с последующим сравнением его величины с потребностями предприятия в использовании денежных средств. Применение стоимостного подхода в практической деятельности позволит предприятиям улучшить анализ качества финансового состояния предприятия, поскольку цель – способствовать финансовой устойчивости предприятия. Кроме стоимостного подхода возможно использовать и другие подходы, которые используются для определения финансовой устойчивости предприятия.

Стоимостной подход обуславливает оценку операционной деятельности предприятия и является эффективным для определения использования финансовых ресурсов, а именно, эффективности реализации финансового потенциала.

Ключевые слова: стоимостный подход, финансовая устойчивость, финансовая безопасность, финансовые ресурсы, денежные потоки.

L.O. KORCHEVSKA

Kherson National Technical University

ORCID: 0000-0002-0720-9929

N.O. ADVOKATOVA

Kherson State Agrarian and Economic University

ORCID: 0000-0003-2027-7464

A COST APPROACH TO DEFINITION FINANCIAL SUSTAINABILITY OF ENTERPRISES

The article examines the cost approach to determining the financial stability of the enterprise in the market. It is studied that insufficient financial stability leads to a lack of funds for the development of production, its insolvency and bankruptcy, and excessive stability can be an obstacle to increasing the efficiency of financial resources.

The cost approach allows the company to assess the necessary financial resources for activities that are focused on increasing the value of the company, which is coordinated and carried out on the basis of information of a financial nature obtained by calculating financial indicators. After all, the cost approach to management solves the problem of assessing the effectiveness of decisions regarding financial stability, operational efficiency of the enterprise and the interaction between its units; distribution of financial resources between departments and areas of activity; determining the personal contribution of employees to the development of the company, motivating them to create competitive advantages in the long run.

It is determined that financial stability presupposes solvency in the long run, its assessment should be aimed at determining the stock of financial stability. This gives an idea of sales, which ensures the stable operation of the enterprise. Therefore, it is necessary to assess the financial stability of the enterprise in the dynamics of the stages.

To determine the adequacy of financial resources to ensure financial stability, the calculation of net cash flow is carried out with the subsequent comparison of its value with the needs of the enterprise in the use of cash. The application of the cost approach in practice will allow companies to improve the analysis of the quality of the financial condition of the enterprise, as it aims to contribute to the financial stability of the enterprise. In addition to the cost approach, it is possible to use other approaches that are used to determine the financial stability of the enterprise.

The cost approach determines the assessment of the operating activities of the enterprise and is effective for determining the use of financial resources, namely, the effectiveness of the implementation of financial potential.

Key words: cost approach, financial stability, financial security, financial resources, cash flows.

Постановка проблеми

Сучасний стан розвитку економіки України вимагає від вітчизняних підприємств удосконалення своєї операційної діяльності, підвищення ефективності та результативності в умовах конкурентного середовища на ринку. Вартісний підхід до визначення прибутковості та рентабельності підприємства як

визначальних факторів оцінки фінансової стійкості підприємства обумовлено управлінням фінансових потоків з позиції ринкової вартості підприємства. Важливу роль при цьому відіграє саме фінансова стійкість підприємства, оскільки вона формує конкурентні переваги на ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Теоретичним, методичним і практичним аспектам фінансової стійкості підприємства присвячено праці таких авторів: Ковальчука Н.О., Меленя О.В., Павленко О.П., Руснака Т.В., Семиліта І.В., Шмельова В.В. та Яценко В.М. та інших, що дозволяє опанувати цей досвід та використати його на практиці. Одними із перших розглядали вартісний підхід такі відомі економісти, як Акер Д., Коллер Т., Коупленд Т., Маршалл А., Мурін Дж., Раппапорт А., Скотт М. Окремі аспекти означеної проблематики вартісного підходу досліджувалися у працях ряду вітчизняних науковців: Андрощук О.Є. (вплив фінансової комунікації на вартість компаній); Івасіва І.Б. (методологічні особливості вартісно-орієнтованого управління в банку); Іоніна Д.Є. (обґрунтування стратегії підвищення вартості майна підприємств); Мендрула О.Г. (дослідження принципів та методів оцінки вартості підприємств); Приймак С.В. (використання вартісно-орієнтованих показників у процесі діагностики фінансового стану підприємств); Терещенка О.О. (обґрунтування ролі контролінгу в системі вартісно-орієнтованого управління).

Незважаючи на велику кількість досліджень, на сьогодні немає єдиної думки щодо вартісного підходу до визначення фінансової стійкості підприємства, а це змогло б дати можливість позитивних зрушень на підприємстві та розробці ефективних управлінських рішень керівників в сучасних умовах господарювання.

Формулювання мети дослідження

Метою статті є вивчення вартісного підходу до визначення фінансової стійкості підприємств в сучасних умовах господарювання.

Викладення основного матеріалу дослідження

Сьогодні українські підприємства знаходяться під впливом глобалізаційних та інтеграційних процесів, які працюють в умовах жорсткої конкуренції. Забезпечення конкурентоспроможності компанії та її фінансова стійкість - запорука формування конкурентних переваг на ринку [1].

Фінансова стійкість організації – спроможність підприємства здійснювати свою господарську діяльність на ринку, інноваційно розвиватися, забезпечувати рівновагу активів та пасивів підприємства у внутрішньому і зовнішньому середовищі, гарантувати постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість для своїх контрагентів та партнерів [2].

Фінансова стійкість підприємства - це одна з головних умов успішної та стабільної роботи в ринкових умовах. Визначення фінансової стійкості у найвищій міри забезпечується, коли підприємство здатне розвиватися за рахунок власних джерел фінансування. Підприємство повинно мати достатню кількість фінансових коштів та усіх можливих ресурсів, структура яких є досить гнучкою. У разі необхідності підприємство повинно мати можливість отримати позики. Недостатня фінансова стійкість призводить до браку коштів для розвитку виробництва та до його неплатоспроможності, що проводить до банкрутства, а надмірна стабільність буде перешкодою для зростання ефективності фінансових ресурсів [3]. У науковій літературі визначаються різні типи фінансової стійкості:

1) абсолютна фінансова стійкість – це коли власний оборотний капітал (OWC) забезпечує запаси(S);

2) нормально стабільний фінансовий стан підприємства – це коли запаси забезпечено сумою оборотного капіталу та довгострокових запозичень (сума оборотних коштів та довгострокові зобов'язання пасиву – це оборотний капітал (WC);

3) нестабільний фінансовий стан підприємства – це коли запаси не можуть бути забезпечені за рахунок власної роботи капіталу, довгострокові позикові кошти та короткострокові кредити та позики не забезпечуються у повному обсязі за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат; недостатня ліквідність – це періодична неплатоспроможність, оборот оборотних активів сповільнюється і також спостерігається необхідність залучення додаткових джерел фінансування;

4) фінансова криза – коли запаси та витрати повністю не забезпечуються різними джерелами фінансування і компанія знаходиться на межі банкрутства. У компанії хронічно прострочена заборгованість перед кредиторами, а відновлення платоспроможності без санації майже неможливо [4].

Отже, повні результати дослідження можна отримати шляхом обчислення абсолютних та відносних показників. Крім того, фінансова стабільність є безпосереднім показником платоспроможності компанії, тому його аналіз повинен враховувати інші показники ліквідності і платоспроможності [6].

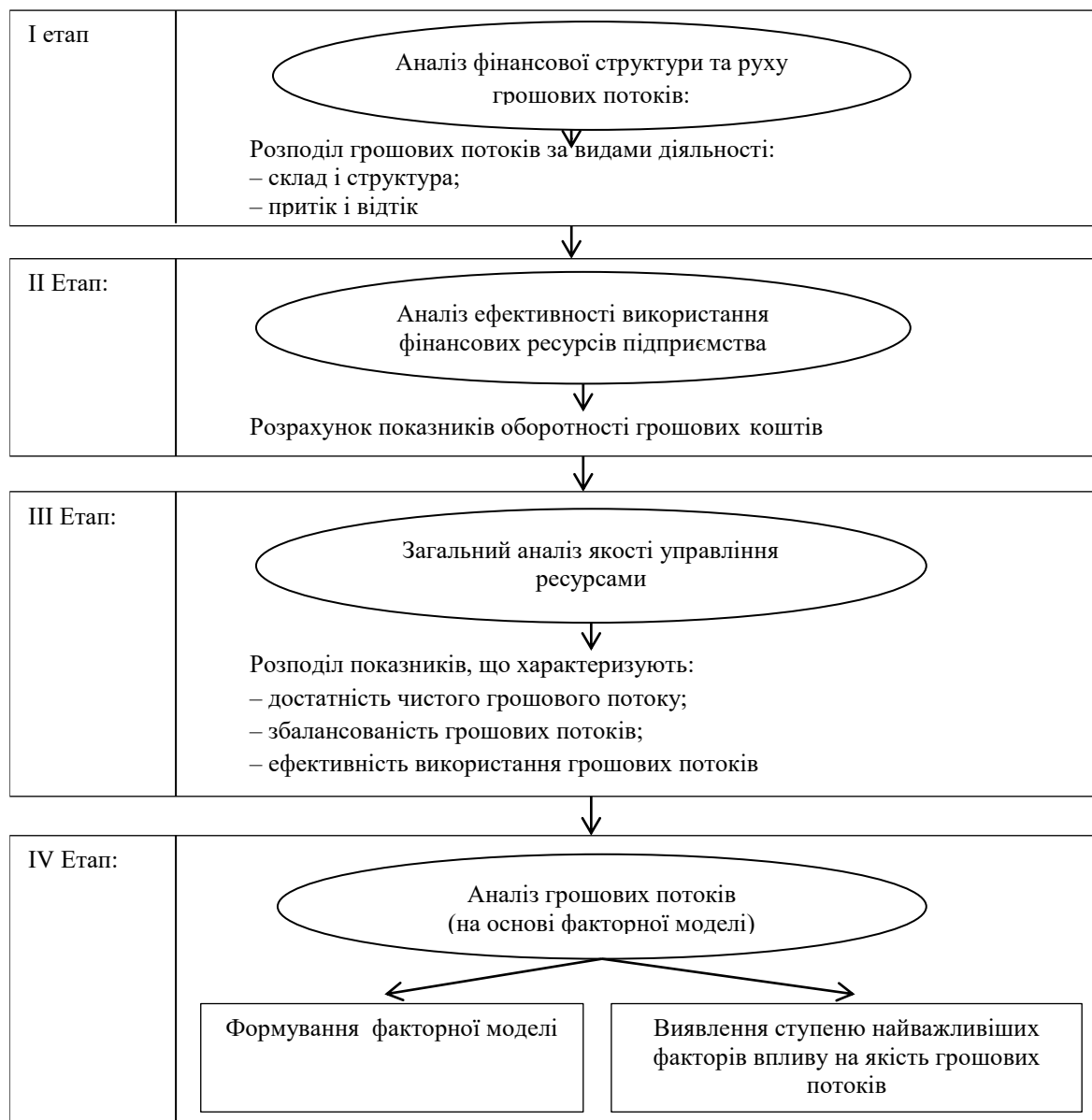
Вартісний підхід дає можливість підприємству знайти необхідні фінансові ресурси на заходи, що орієнтовані на зростання вартості компанії, що координується та здійснюється на підставі інформації фінансового характеру отриманої шляхом розрахунку фінансових показників. Адже вартісний підхід до управління вирішує проблеми оцінки ефективності прийнятих рішень щодо фінансової стійкості, операційної ефективності підприємства та взаємодії між його підрозділами; розподілу фінансових

ресурсів між підрозділами та напрямками діяльності; визначення особистого вкладу працівників у розвиток компанії, мотивації їх на створення конкурентних переваг у довгостроковій перспективі.

Фінансова стабільність передбачає платоспроможність у довгостроковій перспективі, її оцінка повинна бути спрямована на визначення запасу фінансової стійкості, що дає уявлення про обсяг продажів, який забезпечує стабільну діяльність підприємства. Також, необхідно здійснювати оцінку фінансової стійкості у динаміці за наступними етапами [8]:

- I – дослідження абсолютних показників;
- II – дослідження відносних показників;
- III – дослідження усіх показників платоспроможності;
- IV – дослідження запасу фінансової стійкості.

Окрім факторів «майнового» стану підприємства у вартісному підході мають місце інші фактори. До них належить величина чистих грошових потоків, які може генерувати об'єкт, що оцінюється. Основні етапи аналізу грошових потоків підприємства наведено на рис. 1.

Рис.1. Етапи аналізу грошових потоків підприємства

* Джерело: розроблено авторами на підставі [5]

Вартісний підхід до забезпечення фінансової стійкості визначає конкурентну боротьбу на ринку капіталів, яка виражається у боротьбі за власний капітал, а також власників, які готові інвестувати кошти у діяльність будь-якого підприємства. Постійний пошук джерел інвестування вимагає від власників

бізнесу реалізації інноваційних ідей, які могли б забезпечити зростання ринкової вартості підприємства та його акцій [9].

Підвищення інвестиційної привабливості здійснюється завдяки зростанню ринкової вартості активів підприємства та його акцій, що дозволяє акціонерам цього підприємства отримувати значні доходи за рахунок: перепродажу всіх чи частини акцій тобто курсовий грошовий дохід, або курсовий негрошовий дохід, що виражається у збільшенні вартості чистих активів підприємства, що належать цим акціонерам, це значить загальної суми їх власного капіталу вкладеного у підприємство. Створюючи таким чином «вартість для акціонерів», підприємство формує передумови для зниження вартості залучення інших джерел фінансування [5].

Для визначення необхідних фінансових ресурсів для забезпечення фінансової стійкості проводиться розрахунок та аналіз чистого грошового потоку з подальшим його порівнянням величини з необхідними потребами підприємства у використанні можливих грошових ресурсів. Застосування вартісного підходу у практичній діяльності дозволить підприємствам покращити аналіз якості фінансового стану на підприємстві, оскільки на меті є сприяти фінансовій стійкості підприємства. Окрім вартісного підходу можливо використовувати й інші підходи, які використовуються для визначення фінансової стійкості підприємства. Умовно можна поділити на наступні:

- дохідний підхід, який засновано на аналізі доходів підприємства;
- ринковий підхід, що ґрунтується на аналізі кон'юнктури фондового ринку, зокрема угод відносно акцій або часток статутного капіталу підприємств, аналогічних оцінюваному;
- майновий підхід, який базується на визначенні вартості окремих активів [7].

Визначення фінансової стійкості підприємства на основі різних підходів слід використовувати комплексно, тобто створювати систему, яка б відображала усі детермінанти фінансової стійкості підприємства.

Висновки

Фінансова стійкість підприємства є важливим показником будь-якого підприємства та показує його конкурентоспроможність на ринку. Вартісний підхід до визначення фінансової стійкості дозволяє сконцентрувати увагу та зусилля підприємства на ключових аспектах. Одним із найважливіших факторів та чинників зростання вартості підприємства, це його здатність генерувати та розподіляти грошові потоки. Важливою складовою управління грошовими потоками є аналіз фінансової структури підприємства та визначення руху грошових коштів, аналіз та дослідження ефективності використання усіх грошових потоків, аналіз якості управління усіх ресурсів та аналіз грошових потоків із використанням факторної моделі.

Список використаної літератури

1. Корчевська Л.О. Аналіз методик оцінки рівня економічної безпеки підприємства. *Економіка Криму*, 2011. С.34-42.
2. Абрютіна М.С. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия. М., 2009. 105 с.
3. Удосконалення організації обліку, аналізу і аудиту фінансового стану суб'єктів господарювання : монографія / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Б. Ф. Усача. Київ : УБС НБУ, 2011. 352с.
4. Ткаченко І. П., Чувачалова І. А., Чувачалов О. А. Оцінка фінансової стійкості підприємства та напрями її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2012. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_3_15 (дата звернення: 21.01.2021).
5. Грапко Н.В. Вартісно-орієнтований підхід в управлінні фінансами підприємств. *Наукові праці ХНТУ. Економічні науки*. 2010. Вип. 17. С. 11-21.
6. Бардаченко Д.М., Гарафонова О.І. Система управління фінансовою стійкістю підприємства на ринку будівельних матеріалів як запорука формування його конкурентних переваг. *Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки*. 2019. № 4. С.191-195.
7. Воронін А.В. Системний підхід до управління вартістю підприємства. *Економіка і організація управління*. № 3 (23). 2016. С. 16-23.
8. Сарахман О. Підвищення фінансової стійкості підприємств за допомогою інструментів фінансового аналізу. *Вісник Тернопільського національного економічного університету: Облік і аудит*. № 4. 2020. С. 187-194.
9. Повод Т.М., Адвокатова Н.О. Сучасні тенденції фінансової глобалізації. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2020. С. 21-29.

References

1. Korchevska L.O. Analiz metodyk otsinky rivnya ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstva [Analysis of methods for assessing the level of economic security of the enterprise]. *Ekonomika Krymu*, 2011. pp.34-42.
2. Abryutyna M.S. Analiz fynansovo-ekonomycheskoy deyatel'nosti predpryyatyua [Analysis of financial and economic activities of the enterprise]. М., 2009. 105 p.

3. Udoskonalennya orhanizatsiyi obliku, analizu i audytu finansovoho stanu subyektiv hospodaryuvannya [Improving the organization of accounting, analysis and audit of the financial condition of economic entities] : monohrafiya / avt. kol. ; za red. d-ra ekon. nauk, prof. B. F. Usacha. Kyiv : UBS NBU, 2011. 352 p.

4. Tkachenko I. P., Chuvachalova I. A., Chuvachalov O. A. Otsinka finansovoyi stiykosti pidpryyemstva ta napryamy yiyi zabezpechennya [Estimation of financial stability of the enterprise and directions of its maintenance]. Efektyvna ekonomika. 2012. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_3_15 (accessed: 21.01.2021).

5. Hrapko N.V. Vartisno-oriyentovanyy pidkhid v upravlinni finansamy pidpryyemstv [Cost-oriented approach in enterprise financial management]. Naukovi pratsi KNTU. Ekonomichni nauky. 2010. Vyp. 17. pp. 11-21.

6. Bardachenko D.M., Harafonova O.I. Systema upravlinnya finansovoyu stiykisty pidpryyemstva na rynku budivelnykh materialiv yak zaporuka formuvannya yoho konkurentnykh perevah [Management system of financial stability of the enterprise in the market of building materials as a guarantee of formation of its competitive advantages]. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu: Ekonomichni nauky. 2019. № 4. pp.191-195.

7. Voronin A.V. Systemnyy pidkhid do upravlinnya vartisty pidpryyemstva [A systematic approach to enterprise value management]. Ekonomika i orhanizatsiya upravlinnya. № 3 (23). 2016. pp. 16-23.

8. Sarahman O. Pidvyshchennya finansovoyi stiykosti pidpryyemstv za dopomohoyu instrumentiv finansovoho analizu [Increasing the financial stability of enterprises through the tools of financial analysis]. Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu: Oblik i audyt. № 4, 2020. pp. 187-194.

9. Povod T.M., Advokatova N.O. Suchasni tendentsiyi finansovoyi hlobalizatsiyi [Current trends in financial globalization]. Tavriyskyy naukovyy visnyk. Seriya: Ekonomika, 2020. pp. 21-29.